

Seminář sociální psychologie

Atribuce, atribuční chyby

Atribuce

- hledání „příčin“ i příčin vlastního chování i chování druhých osob
- poznání těchto příčin nám umožňuje chápat svět jako **předvídatelný, jednodušší a kontrolovatelný**
- nejde o hledání objektivních příčin, ale o **subjektivní výklad skutečnosti** naivními nebo **laickými teoriemi**
- máme potřebu atribuovat **především chování, které se odlišuje od běžného**

Atribuce - chyby

Každý je naivním psychologem...

- Interní (dispoziční) příčiny
 - charakteristiky osobnosti
 - přesvědčení
- Externí (situační) příčiny
 - situační tlaky/vlivy

- Příklad:
 - Pozdní odevzdání anotace posteru studenty
 - Vniřní: jsou líní, chlastají, flákají se
 - Vnější: mají problémy doma, pracují, randí ;)

Atribuce - Základní atribuční chyba:

▣ **Základní atribuční chyba** (Ross, 1977)

Je všeobecná tendence přeceňovat u druhých osob význam osobnostních vlastností na úkor situačního kontextu

Co je na obrázku?

Rozdíly ve vnímání situace

- Pozorovatel -> Interní atribuce
- Aktér -> Externí atribuce

- Co je v centru pozornosti?
 - **Pro Pozorovatele:** Aktér
 - **Pro Aktéra:** Všechno, krom aktéra (zejména vlastní situace)

Atribuce - Efekt aktéra a pozorovatele

- Rozdílné atribuce **aktérů** a **pozorovatelů**:
- **aktéři** (ti, kteří uskutečňují jednání) mají tendenci přisuzovat za zdroj svého chování *situaci*,
- **pozorovatelé** (ti, kteří pozorují jednání) jsou náchylnější označovat za zdroj chování *samotného aktéra*.

Atribuce - Sebeochranné atribuce

- = tendence aktérů připisovat úspěch sobě samému a neúspěch situačním faktorům
- Vysvětlení: *úspěch souvisí se **sebehodnocením** a přiznání si viny za vlastní neúspěch snižuje sebehodnocení;*
 - *atribuování neúspěchu situačním faktorům umožňuje podržení sebeúcty a pozitivního obrazu o sobě*

Atribuce - Tendence nápadnosti

- tendence pozorovatelů připisovat větší odpovědnost těm jednotlivcům, kteří se nějakým způsobem odlišují

Egocentrická tendence

= při skupinové práci se projevuje tendence členů připisovat si větší odpovědnost za úspěch a atribuovat odpovědnost za neúspěch druhým

- ▣ *Návaznost na další aspekty ped. praxe – např. soc. klima (Abrami et. al. 1995)*

Počáteční atribuce jsou velmi odolné

- Postoje (Lord, Ross a Lepper)
 - Upevnění postojů k trestu smrti (přijetí, odmítnutí)
 - Prezentace dvou „nových“ studií (má/nemá vliv na zločinnost)
 - Názory se posunují k extrémům ve směru původních
- Náhodné události (Langer a Roth)
 - Počáteční úspěšnost v odhadu v hodů mincí (10 pokusů)
 - U úspěšných větší očekávání přesnosti u 100 hodů

Praktické dopady chybných atribucí

- Můžeme se zcela mýlit
 - Např. základní atribuční chyba
- Tato přesvědčení mají tendenci odolávat navzdory faktům (viz výše)
- Naše mylná přesvědčení a názory mohou konstruovat novou sociální realitu
 - Např. sebenaplňující proroctví, učitelovo pojetí výuky atp.